

“Az grišni diak Branko pridiivkom Fučić”. Radovi međunarodnoga znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920.-1999.), ur. Tomislav Galović, Hrvatska akademija znanosti i umjetnosti – Institut za povijest umjetnosti u Zagrebu – Katolički bogoslovni fakultet u Zagrebu – Staroslavenski institut u Zagrebu – Sveučilišna knjižnica u Rijeci – Općina Malinska-Dubašnica, Malinska – Rijeka – Zagreb 2011., 844 str.

Zbornik posvećen životu i djelu Branka Fučića i objavljen 2011. godine sadrži radove izlagača s međunarodnoga znanstvenog skupa održanoga u Malinskoj 30. siječnja i 1. veljače 2009. godine. Branko Fučić bio je istaknuti riječki istraživač glagoljaštva i glagoljice, povijesti umjetnosti, povijesti i kulture Kvarnera i Istre. Njegovi članci i knjige (od kojih su neki bibliofilski rariteti) predstavljaju kamen temeljac za sve istraživače srednjovjekovne baštine toga dijela Hrvatske.

Zbornik otvaraju dva uvoda, odnosno predgovora. Prvi naslov, *Meštru Branku na spomen* (13-22), sadrži sjećanja na B. Fučića uglednog hrvatskog filologa i lingvиста Radoslava Katičića. Slijedi *Uvodna riječ na otvorenju skupa* (23-30) urednika ovoga zbornika Tomislava Galovića. Oba su teksta prevedena i na engleski jezik.

Drugu cjelinu čine objavljeni pozdravni govori Igora Fiskovića, Milana Pelca, Slavka Sliškovića, Milana Mihaljevića, Oriette Lubiane, Bonaventure Dude, Mile Bogovića, Gorana Crnkovića, Tatjane Stanin, Milana Radića, Nikole Radića i Antona Spicijarića (31-42).

Treća cjelina naslovljena je *Vita opusque* te sadrži osamnaest tiskanih izlaganja. U prvom radu iz ove cjeline, naslovljenom *Zemlja prohodana, baština protumačena: hermeneutički rasponi Branka Fučića* (45-50), Tonko Maroević se osvrće na neke aspekte istraživanja B. Fučića, njegove metode i razmišljanja kako treba pristupati tumačenju baštine. Slijedi rad *Biografija ili životopis – moje uspomene na Branka Fučića* (51-58), u kojem Josip Bratulić, isprepletenu s vlastitim sjećanjima i pogledima na vrijeme djelovanja, donosi kratke epizode iz Fučićeva života i rada. Treći po redu prilog je naslovljen *Branko, Porat i ja* (59-62), u kojem Anđelko Badurina piše o anegdotalnim dogodovštinama iz njegova poznanstva s B. Fučićem. U četvrtom prilogu, *Fučićevi Glagoljski natpisi* (63-70), Stjepan Damjanović ocrtava *magnum opus* B. Fučića – knjigu *Glagoljski natpisi*. Slijedi rad naslova *Branko Fučić – počasni doktor Katoličkoga bogoslovnoga fakulteta Sveučilišta u Zagrebu (1983.-1985.)* (71-74) Franje Šanjeka, koji sadrži autorov govor s dodjele počasnog doktorata Fučiću. Potom su tiskana sjećanja Marijana Jurčevića naslova *Branko Fučić, prijatelj i kršćanin* (75-81). Sedmi po redu je rad Antuna Bozanića *Posadašnjenje povijesnih događanja i vjersko-teološka sastavnica u Fučićevoj izgovorenoj i pisanoj riječi* (83-86). Adalbert Rebić u prilogu *Suradnja Branka Fučića s Kršćanskom sadašnjošću* (87-91) ocrtava Fučićevu ulogu u radu te hrvatske izdavačke kuće te popisuje njegove knjige objavljene u toj kući. Orietta Lubiana u radu naslova *Akademik Branko Fučić i Izložba glagoljice u Sveučilišnoj knjižnici u Rijeci* (93-98) pobliže opisuje okolnosti stvaranja stalnog postava glagoljične baštine u središnjoj riječkoj knjižnici. O Fučićevu tečaju izrade predmeta iz gline za časne sestre riječ je u prilogu *Akademik Branko Fučić i Družba sestara Presvetog Srca Isusova u Rijeci* (99-104) Dobroslave Lucije Mlakić. O Fučićevim pogledima na kršćanstvo u prilogu *Kršćanski nazori Branka Fučića* (105-108.) piše Anton Barbiš. O Fučićevim nazorima i povezanostima sa strujama u hrvatskom katoličkom pokretu (domagojci, personalisti, ljevičari) tiskan je iscrpan prilog *Branko Fučić i ljevica Hrvatskoga katoličkog pokreta* (109-122) Franje Emanuela Hoška. U radu se spominju i mnogi podaci vezani uz riječkog povjesničara Maksa Pelozu. Gordana Gržetić u radu naslova *O. Vinko Fugošić*

i Branko Fučić – kako je rivalstvo postalo prijateljstvo (nepoznat detalj iz života akademika Branka Fučića) (123-127) donosi biografske crtice. U radu Marije Stele Filipović *Branko Fučić i crtice iz njegova Koordinatnog sistema* (129-134) nastoji se interpretirati Fučićev pristup istraživanju. Slijedi rad Jadrana Zalokara *Branko Fučić – pjesnikujući l'uomo universale* (135-137). Milana Međimorec u radu *Gaštronomija grišnoga fra Karla iz Dubašnice* (139-150) piše o autorovoj popularnoj istoimenoj knjižici. Josip Žgaljić u radu *Otok Krk u Fučićevu životu i stvaralačkom opusu* (151-160) daje presjek kroz autorov život i rad povezan sa Krkom. Cjelinu zatvara iznimno koristan rad Ivana Botice i Tomislava Galovića *Iz rada na cjelokupnoj bibliografiji Branka Fučića* (161-174) kojemu je priložen izbor iz njegove bibliografije.

Četvrta cjelina naslovljena je *Ars historiae* te sadrži trinaest tiskanih izlaganja. Prvi rad naslovljen *Habemus artificem! (Iz pisem Branka Fučića Francetu Steletu)* (177-202) napisala je Alenka Klemenc. U radu se opisuje korespondencija u ostavštini slovenskoga povjesničara umjetnosti Franca Stelea, s posebnim osvrtom na onu sa B. Fučićem između 1947. i 1971. godine, kojoj je priložena kronologija s kratkim opisnim napomenama o priložima u pismima. Klara Buršić-Matijašić u prilogu *Prapovijest u radu i djelima Branka Fučića* (203-212) izlaže koji je Fučićev doprinos istraživanju prapovijesti Kvarnera i Istre. U prilogu *Tri romanička trikonhosa* (213-230) Pavuša Vezić razmatra Fučićev doprinos istraživanju srednjovjekovne arhitekture na Kvarneru i tamošnjih veza sa Zadrom. Marijan Bradanović u svome radu razmatra *Graditeljstvo Dubašnice u razdoblju renesanse* (231-258). Petar Runje donosi *Crtice iz kasnosrednjovjekovne povijesti Fučićeva rodnog kraja – Dubašnice* (259-263). U prilogu *Grafične predloge v srednjeveškem stenskem slikarstvu Istre* (265-280) Janez Höfler razmatra, kako je u naslovu istaknuto, rane tiskane grafike koje su koristili istarski zidni slikari 15. stoljeća kao predloške. Nikolina Maraković tematizira *Zidne slike u crkvi sv. Martina u Svetom Lovreču (Istra): Nove spoznaje na tragu Fučićevih opažanja* (281-316). U članku *Otkrivanje zidnih slika u crkvi sv. Prima i Felicijana u Čirkotima kod Završja* (317-322) Radvan Oštrić se bavi srednjovjekovnim zidnim slikarijama toga istarskoga mjesta. Još jedan prilog iz povijesti umjetnosti u srednjovjekovnoj Istri je *Judin poljubac u crkvi sv. Prima i Felicijana u Čirkotima (analiza i datiranje opreme)* (323-336) iz pera Dolores Oštrić. Milan Pelc u članku *Insipiens iz Berma i poganska simbolika u srednjovjekovnoj kršćanskoj ikonografiji – hrvatski primjeri* (337-354.) predlaže novo tumačenje jedne slikarije čovjeka sa zida sv. Marije na Škrilinah – umjesto insipiens, Sporyš. U članku *Crkva sv. Marije u Bermu – etičko i retoričko čitanje fresaka* (355-364) Marija-Ana Dürriegl bavi se porukom koju slikarije nude promatraču. Niz razmatranja o istarskoj povijesti umjetnosti zatvara prilog *Zidne slike u crkvi sv. Marije na Božjem Polju kraj Vižinade* (365-374) Željka Bistovića. Cjelokupnu tematsku cjelinu zatvara rad Marine Vicelje-Matijašić naslova *Branko Fučić i ikonografija: prozorska ruža na župnoj crkvi Marijina Uznesenja u Omišlju* (375-390) koji tematizira srednjovjekovnu povijest umjetnosti na Kvarneru.

Peta cjelina naslovljena je *Slavistica et croatica*, a sadrži četrnaest tiskanih izlaganja. Sanja Zubčić se u članku *Miscellanea philologica minora u djelu Branka Fučića* (393-406) osvrće na Fučićev doprinos hrvatskoj filologiji. U članku *Jezik hrvatskoglagoljskih natpisa i grafita* (407-423) Milan Mihaljević i Sandra Sudec analiziraju jezik tih hrvatskih glagoljskih tekstova u Fučićevoj knjizi i to grafiju, fonologiju, morfologiju, sintaksu i leksik. Predmet bavljenja članka Amira Kapetanovića su *Morfosintaktička obilježja, gramatičko i obavijesno ustrojstvo najstarijih hrvatskih glagoljičnih epigrafskih spomenika (XI.-XV. st.)* (425-434). Na bugarskom jeziku tiskana je rasprava Margarete Dimitrove *Formi na sobstveni imena v glagoličeskite nadpisi, izdadeni ot Branko Fučić, i v liturgičeski hrvatski glagoločeski r'kopisi* (435-444), u kojoj se razmatraju, kao što

naslov govori, osobna imena na glagoljičnim natpisima. Slijedi članak *Biblijski citati na hrvatskoglagoljskim natpisima* (445-456) Johanna Reinhardta. *Glagoljski kulturno-povijesni mitologemi u europskom kontekstu* (457-466) predmet su bavljenja Olge Akimove. Prilog proučavanju srednjovjekovnih hrvatskih legendi daje svojim člankom naslova *Legenda o svetom Antunu opatu u hrvatskoglagoljskoj književnosti* (467-474) Vesna Badurina-Stipčević. Na ruskom jeziku tiskana je rasprava Anatolija A. Turilova *Novie atribucii horvatskih glagoličeskikh počerkov XIII-XV vv.* (475-481) u kojoj je riječ o nastojanjima odgonetavanja pisara odlomaka pisanih na pergameni iz zbirke Ivana Berčića, koja se čuva u Ruskoj nacionalnoj knjižnici u Sankt-Petersburgu s onima koji se čuvaju u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Ljubljani. Na bugarskom jeziku tiskana je rasprava Aksinije Džurove *Meždu religioznata ortodokslnost i magijata (ošē vednž za funkcijata na svitka sled XIV v.)* (483-500) o analizama svitaka koje čuva Centar za slavensko-bizantska istraživanja "Ivan Dujčev" u Sofiji. Marinka Šimić razmatra *Kajkavski utjecaj u 2. novljanskom brevijaru* (501-520). Predmet bavljenja Marka Rimca i Ivana Botice je *Hrvatska ćirilica u glagoljskim matičnim knjigama zapadno od Krke* (521-550), a bilježe se osvrti na knjige Bibinja, Brbinja, Novigrada, Oliba, Pašmana, Sukošana, Ugljana i drugih župa. Na ruskom jeziku tiskana je rasprava Svetlane O. Vialove *Eše odna glagoličeskaja rukopis horvatskogo pisca Juraja Čerņiča?* (551-560), u kojoj se utvrđuje autorstvo jednog glagoljskog rukopisa iz već spomenute zbirke Ivana Berčića. Anica Vlašić-Anić analizira *Kukuljevićev glagoljski epitaf Zahvalni sin svome otcu* (561-580). Predmet bavljenja Jasne Vince je članak *Transliteriranje hrvatske glagoljice* (581-596) kojim se zatvara tematska cjelina posvećena slavistici i kroatistici.

U šestoj cjelini naslova *Epigraphica glagolitica Fučićiana* priloženo je sedam tiskanih izlaganja koja započinju prilogom Anice Nazor naslova *Doprinos Branka Fučića istraživanju glagoljskih natpisa* (599-614), u kojem se valorizira stručni rad ovog istraživača. Tema proučavanja Tanje Kuštović i Borisa Kuzmića jest *Branko Fučić i Bašćanska ploča* (615-620). Mateo Žagar u svome članku analizira *Paleografske smjernice glagoljske epigrafike u znanstvenom djelu Branka Fučića* (621-625). *Posljednji otkriveni glagoljski natpisi u Vinodolu i nastanak hrvatske ćirilice i tzv. Crkve bosanske* (627-640) tema su članka Vladimira Sokola koji uz to donosi podatke o svojim susretima s B. Fučićem. Lada Prister u članku *Doprinos Branka Fučića istraživanju crteža – grafita na kamenim spomenicima u kontinentalnom dijelu Hrvatske* (641-648) razmatra u naslovu definiran aspekt Fučićeva stručnog rada. Blaženka Ljubović razmatra *Doprinos akademika Branka Fučića proučavanju glagoljske baštine grada Senja* (649-658). Tematsku cjelinu zatvara članak na češkom jeziku *Branko Fučić a Staroměstský kámen* (659-664) Václava Čermáka koji analizira upliv Branka Fučića u proučavanju fragmenta kamena pronađenoga u Starom Městu u Moravskoj.

Sedma cjelina naslovljena je *Etnographica et alia* te sadrži pet tiskanih izlaganja. Jelka Vinice Pallua bavi se etnografskim aspektima u članku naslova *Bio sam terenac, pješak, istraživač starina – etnološka sastavnica Fučićevih istraživanja* (667-674). Antonija Zaradija Kiš razmatra *Brankov bestijarij Terrae incognitae* (675-691), dok Maja Pasarić naslovljava svoj članak *Višeslojna kulturološka predodžba ovce u putopisu Apsyrtides Branka Fučića* (693-708). Članak *Fučićev Jure ki načinja ruke i krsnik kao iscjelitelj* (709-726) napisala je Evelina Rudan Kapec. Cjelinu zatvara *Jezik Grdoselske kronike i Fučićeva prijevodna rješenja* (727-736) Vinka Kovačića.

Osma cjelina naslova *Scientiae auxiliares historiae et alia* sadrži četiri tiskana izlaganja. Mirjana Matijević Sokol daje pregled epigrafske baštine na latinskom jeziku na otoku Krku u članku *Latinska epigrafija otoka Krka od IX. do XII. stoljeća. Prilog kontekstualizaciji novopronađenog natpisa u gradu Krku* (739-758). *Heraldičko stvaralaštvo Branka Fučića* (759-770), uglavnom grbo-

va hrvatskih biskupa, u središtu je pažnje Franje Velčića. Damir Sabalić opisuje *Inventarizaciju staroga knjižnog fonda u samostanskim knjižnicama na Kvarneru (771-778)*. Darko Žubričić u članku *Putokazi Branka Fučića (779-792)* piše o svojim susretima s B. Fučićem i mogućnostima korištenja računala za arhiviranje glagoljičnih tekstova.

Deveta cjelina sadrži tri priloga: raspored rada (795-805), kroniku znanstvenog skupa (807-814) Tomislava Galovića i Perice Dujmovića (prethodno objavljenu u *Croatia Christiana periodica*, god. 34, br. 65, Zagreb 2010., str. 209-216) te kazalo osobnih i zemljopisnih imena (815-841).

Svako objavljeno izlaganje sa znanstvenoga skupa opremljeno je pripadajućim sažetkom na stranom jeziku. Vjerojatno je izbor stranoga jezika na kojemu se objavljuje sažetak ovisio o autoru objavljenoga izlaganja pa se mogu pronaći sažeci na talijanskom, francuskom, njemačkom i engleskom jeziku. Zbornik je popraćen velikim brojem crno-bijelih slikovnih priloga.

Iz rasporeda rada može se vidjeti kako nisu objavljeni svi izlagani tekstovi, preciznije dvanaest članaka, čiji su autori Drago Roksandić, Branko Kukurin, Anton Meden, Ranko Starac, Nino Novak, Ivan Basić, Miljenko Jurković, Dolores Čikić, Lavinia Belušić, Vesna Bauer Munić, Vlasta Zajec te Christian Hannick. Sažeci tih izlaganja mogu se pronaći na hrvatskom i engleskom jeziku u knjižici *Raspored rada i sažetci izlaganja Međunarodnog znanstvenog skupa o životu i djelu akademika Branka Fučića (1920.-1999.) Az grišni diak Branko pridivkom Fučić* (Malinska – Dubašnica 2009., 116 str.).

Prikazani zbornik donosi vrijedne podatke ne samo o Branku Fučiću kao istraživaču i valorizaciji njegova rada, nego i o hrvatskoj glagoljičnoj baštini sa paleografskog, povijesnog, kulturnog i drugih aspekata. U prvome redu valja istaknuti agilnost urednika Tomislava Galovića koji je uspio prikupiti tekstove i urediti toliko opsežnu knjigu.

Ozren Kosanović

Zbornik o Šimi Ljubiću. Zbornik radova s Međunarodnoga znanstvenog skupa, ur. Tihomil Maštrović, Hrvatski studiji Sveučilišta u Zagrebu, Zagreb 2009., 744 str.

Zbornik radova s međunarodnoga znanstvenog skupa održanog od 3. do 6. listopada 2007. u Zadru i Starom Gradu na otoku Hvaru obuhvaća 33 rada hrvatskih i inozemnih stručnjaka koji su obradili različite aspekte djelovanja Šime Ljubića, jednog od začetnika hrvatske književne historiografije, moderne hrvatske historiografije te arheologije. Skup je održan povodom 111. obljetnice smrti ovog akademika (Stari Grad, 1822.-1896.) u organizaciji Hrvatskih studija Sveučilišta u Zagrebu u suradnji sa Sveučilištem u Zadru, Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Zagrebu, Filozofskim fakultetom Sveučilišta Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofskim fakultetom Sveučilišta u Rijeci, Maticom hrvatskom Varaždin i Hrvatskim filološkim društvima iz Zadra i Zagreba, a pod pokroviteljstvom Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti. Glavni urednik zbornika je Tihomil Maštrović, dok urednički odbor sačinjavaju Dunja Fališevac, Ernest Fišer, Radoslav Katičić, Nikica Kolumbić, Stanislav Marijanović, Miroslav Šicel, Ivo Škarić i Ante Uglešić, te tajnik uredništva Marinko Šišak.

Zbornik započinje radom *Široki istraživački zahvat Šime Ljubića* (11-20) Radoslava Katičića. U njemu autor donosi istraživački put Šime Ljubića koji je svoje djelovanje započeo kao pristaša hrvatskog narodnog preporoda te se bavio književnošću, da bi se kasnije asimilirao u mnogim znanstvenim granama u kojima je ostavio svoj trag kao povjesničar književnosti, istraživač arhiva, izdavač diplomatskih dokumenata, povjesničar, arheolog, te numizmatičar.